

کارگران شهرداری ها

و دشواری های حقوق های عقب مانده سطوح مختلف این بخش از خدمات کشور!

امیر جواهری لنگرودی

info@karegari.com

سرانجام در برابر حدت اخبار مربوط به دشواری وضعیت کارگران شهرداری ها در شبکه های مجازی ، خبر گزاری کارایران - ایلنا ، گزارش میدانی خانم مریم وحیدیان را در تاریخ پنجشنبه ۱۱ بهمن ۱۳۹۷ انتشار داده است. در این گزارش کارگران شهرداری را طی ماههای گذشته در دستکم ده شهر یعنی شهرهای نیشابور، شوشتر، شادگان، دزفول، آبادان، بندرامام، مریوان، آبژدان اندیکا، حمیدیه و لالی (خوزستان) و درعین حال کارگران شهرداری کورائیم ، زرآباد (سیستان) و سی سخت (کهگیلویه و بویراحمد) اخیراً نسبت به عدم پرداخت دو تا هفت ماه دستمزدشان تجمعات اعتراضی برپا داشتند. به این مجموعه باید تحرکات کارگران شهرداری ها در سطوح مختلف طی روزهای گذشته، برپایه روزشمار کارگری هفته را ردیف کرد. از جمله :

* - تجمع سریالی شهر مریوان ، طی روزهای متوالی کارگران شهرداری از واحدهای عمران، فضای سبز، نظیف و همچنین کارمندان بخش اداری و آتش نشانی دست به اعتصاب زده اند . کارگران شهرداری مریوان می گویند : شهر ما نیز به مثابه دیگر شهرداری ها ؛ ناتوان از پرداخت دستمزد کارگران است . در این رابطه و در پی اعتصاب کارگران شهردار مریوان ، به ناچار انباشت زباله هر لحظه در سطح شهر بیشتر می شود.

* - روز یکشنبه هفتم بهمن ماه برای دومین روز متوالی، کارگران بخش خدمات شهری و انباشت زباله های شهرداری سروآباد در اعتراض به عدم پرداخت ماه ها حقوق، دراعتصاب هستند واز جمع آوری زباله ها از سطح شهر خودداری کردند. شهرسروآباد دارای پنج هزار نفر جمعیت است و شهرداری آن ۴۷ کارگردر بخش های مختلف دارد.شهرستان سروآباد با ۲بخش مرکزی و هورامان با بیش از ۵۰ هزار نفر جمعیت در فاصله ۹۰کیلومتری از غرب سنندج مرکز استان کردستان واقع شده و ۲۴ کیلومتر مرز با کشور عراق دارد.

* - تجمع کارگران شهرداری بروجرد در دهمین روز متوالی در اعتراض به عدم پرداخت ۹ ماه حقوق معوقه خود، مقابل فرمانداری لرستان اعتراض کردند.

*- کارگران شهرداری زرآباد واقع در شهرستان کنارک در استان سیستان و بلوچستان در تماس با ایلنا از ۷ ماه مطالبات مزدی پرداخت نشده خود خیر دادند. این کارگران که در بخش‌های مختلف خدماتی و فضای سبز مشغول به کار هستند، می‌گویند: ۷ ماه معوقات مزدی دارند و سایر مزایای مزدی آنها نیز از سه سال پیش پرداخت نشده است.

*- کارگران مجموعه شهرداری سی سخت به خبرنگار ایلنا گفتند: بخش زیادی از مطالبات مزدی کارگران مجموعه شهرداری سی سخت تقریباً از ابتدای شهریور ماه سال جاری تا آبان ماه پرداخت شده و در حال حاضر دو ماه معوقات مزدی (آذر و دی ماه) طلب دارند. یکی از کارگران با بیان اینکه شهرداری سی سخت به دلیل مشکلات و نداشتن منابع مالی کافی حدوداً هفت ماه از دستمزد کارگران و کارکنان شاغل خود را به تاخیر انداخته بود.

خبرنگار ایلنا خانم وحیدیان گزارشش را با عنوان: «در شهرداری ها چه می‌گذرد؟/ سفره خالی کارگران و سفره های رنگین پیمانکاران»، بازتاب داده است. خواندن گزارش این پرسش را در ذهن خواننده تداعی می‌نماید: اساساً پیمانکاران شهرداری ها چه کسانی اند؟ و چگونه این بخش خدماتی را در سراسر جغرافیای ایران در دست خود دارند و به هر شکل و شمایلی که خود بخواهند، دستگیره را می‌چرخانند؟! اساساً این ها از طریق شرایط لازم مناقصه برای این مهم انتخاب می‌شوند یا به شیوه واسط‌گری و سلسله مراتب فامیلی و خویشاوندی، انتخاب پیمانکار گزین می‌گردند؟

روشن است که جماعت پیمانکاران شهرداری ها، عمدتاً عوامل خودی اند. مرکب از فرزندان ژن های برتر، فرزندان آیت الله های ماهی خوار - شکر خوار - چایی خوار و زمین خوار و آقازاده ها و مافیای سپاه پاسداران و بسیج اند که در ترکیب پیمانکاران تعریف می‌گردند. در این حرفه واسطه‌گری نیروی انسانی تحت عنوان برون سپاری در شهرداری ها مدت طولانی است که کلید خورده و فراگیر شده است. از اینرو نیروی کار شهرداری ها به جای قرارداد مستقیم با خود شهرداری ها، بدون قاعده استخدام به شکل یک طرف قرارداد با پیمانکاران در هر واحد شهری، مورد معامله قرار می‌گیرند. از اینرو شهرداری ها طی قرار دادی با این و آن پیمانکار، اساساً رابطه کاری خود را با بخش های اصلی نیروی کار کارگران قطع می‌نمایند و آنان را به پیمانکاران طرف قرار داد خود می‌سپارند و خود را در مقابل هر سطح از مشکلات کارگران، پاسخ گوی هیچ سطح از گرفتاری های امنیت شغلی کارگران نمی‌شناسند. شهرداری ها موظفند که از پیمانکاران تضمین های مالی لازم را در قبال باز پرداخت حقوق به موقع کارگران را بگیرند و چنانچه پیمانکاری به هر دلیلی زیر بار تعهد خود نرفت، قرار داد پیمانکاری را فسخ و حمایت از کارگران را خود بعهده گیرند.

این درحالیست که کارگران شهرداری که کار مستمر انجام می‌دهند نباید واسطه قرارداد کاری تعریف کردند بلکه بعنوان نیروی دائمی و استخدامی باید به خدمت خود شهرداری ها گرفته شوند. متأسفانه آنچه به چشم می‌آید در عوض تا میزان ۹۰ درصد کارگران شهرداری ها توسط شرکت های پیمانی و با انواع قرار داد ها به خدمت کاری در سطوح مختلف گرفته می‌شوند.

نکته قابل توجه در مختصات این ارزیابی بدین جا منتهی می‌گردد که شرکت ها یا پیمانکاران، تنها به جذب نیروی انسانی مورد قرار داد خود و کار آنان نگاه می‌کنند. کمترین هزینه ای از بابت سرمایه اولیه و هزینه های مواد خام و ابزار آلات نمی‌پردازند اما نقش وسیعی در گردش مالی شهرداری ها بازی می‌کنند و نفوذ و نقش تعیین کننده ای گاه در مناطق شهرداری ها پیدا می‌کنند. در این معادله برای ارزان سازی نیروی کار همواره اخراج کارگران بر پایه سطوح قرار داد ها و عدم تمدید قرار داد در این و آن شهر خود را نشان می‌دهد. پیمانکار هیچ وحشتی از اخراج کارگران طرق قرار داد خود ندارد چرا که همواره نیروی قابل شماری برای پر کردن جای خالی کارگران اخراجی در صف کار قرار دارند.

اگر سطح وسیع اعتراضات کارگران شهرداری ها را طی ماههای گذشته به اینسو مورد مطالعه قرار بدهیم. رد هیچ نقطه ای دیده نشده که شهرداری بعنوان کارفرما اصلی در برابر اعتصاب، اعتراض و سفره خالی پهن کردن کارگران، کوچکترین برخورد با پیمانکار یا لغو قرار داد خود با آنها را پیش بکشد بلکه همواره در همراهی با پیمانکاران در برابر کارگران معترض ظاهر می‌گردند. هیچگاه شهرداری تکلیف خود را در برابر تخلف آشکار پیمانکاران در عدم پرداخت به موقع حقوق کارگران روشن نمی‌سازند بلکه همیشه در برابر کارگران صف می‌کشند تا پیمانکار همچنان فربه باقی بماند.

این در حالیست که طبق همین قانون کارکذایی، شهرداری بعنوان کارفرمای اصلی، موظف است بدهی کارگران را برابر رای مراجع قانونی از محل قرار داد خود و مطالبات پیمانکاران شهرداری، پرداخت نماید. عبارتی چنانچه به هر دلیلی پیمانکار نتواند حقوق کارگران را بدهد، وظیفه کارفرمای مادر است که حقوق کارگران را پرداخت کند. در اینگونه مواقع این خود شهرداری است که باید حقوق معوقه، پاداش و اضافه کاری کارگر را بپردازد. در اینگونه مواقع این مهندسین ناظرند که باید در برابر کار صورت گرفته کارگران، به پیمانکار اخطار نمایند که طلب کارگران را به موقع بپردازند. ولی انگار ریش و قیچی نه دست شهردار و نه مهندس ناظر بلکه خود پیمانکار است تا کالبد بیجان کارگر را به هر جهتی که خود بخواهد بکشد.

در این رابطه از جانب یکی از مسئولین شهری به نام محمد مهدی تندگویان (عضو دوره چهارم شورای شهر تهران)، گفته شده است: «هزینه‌های شهرداری‌ها با برون‌سپاری قراردادهای حجمی اتفاقاً کاهش نداشته است. در مورد شهرداری‌ها لااقل این محرز است که پروژه‌های شهری با هزینه ۲ تا ۳ برابری تمام می‌شود.» او در ادامه می‌گوید: «شهرداری‌ها نیز همچون دولت مدت‌هاست که به صورت مستقیم با نیروی کار قرارداد نمی‌بندد و در مجموعه شهرداری‌ها نیز بخشی از پرسنل مورد نیاز خدمات یا بخش‌های اداری را به صورت پیمانکاری از طریق چند پیمانکار تامین می‌کنند. یک قرارداد کلی و ثابت در شهرداری با پیمانکاران وجود دارد و آنها نیز براساس نیاز شهرداری خدمات را پوشش می‌دهند.» او تاکید دارد: «عدم نظارت بر پیمانکاری‌ها سبب شده تا گاه‌گاه شاهد ارائه لیست‌هایی از سوی پیمانکاران به شهرداری‌ها باشیم که بیش از تعداد نیروی انسانی واقعی‌ای بوده که به‌کار گرفته و در هزینه‌های شهرداری‌ها لحاظ شده است. سال‌هاست که پایش بر پیمانکاری‌های مطرح می‌شود اما در عمل اتفاقی نمی‌افتد. عملاً ندیدیم که ساماندهی در بحث منابع انسانی یا کاهش هزینه‌ها در اثر قراردادهای پیمانکاری اتفاق بیفتد.» او ادامه می‌دهد: «هیچ دستگاهی با پیمانکاران متخلف برخورد نمی‌کند، ... یک دیوان محاسبات شهری لازم است تا به این مسائل رسیدگی کند. برای پیمانکاران و بدنه شهرداری هیچ سازوکار نظارتی وجود ندارد. ... موضوع این است که در شهرداری باید به این سمت برویم که خارج از شرایط مناقصه‌ای برگزار نشود. لیست مناسب از پیمانکاران شهری به دست بیاید و براساس و مبنای استاندارد وارد انجام مناقصات شوند. مثل کاری که وزارت نفت انجام می‌دهد. با نظارت پیمانکار انتخاب می‌شود. در شهرداری‌ها حدود ۸۰ درصد از قراردادها خارج از استانداردها و اگذار می‌شوند که باعث رانت می‌شود. روش انتخاب پیمانکار برای پروژه‌ها دارای مشکل است.» (۱) روشن است وقتی هیچ طرح و نقشه‌ای برای حذف این واسطه‌ها و برهم زدن چرخه وجودی پیمانکاران‌ها و شرکت‌های پیمانی نیست و بحران و فلاکت اقتصادی سر تا پای نظام از فرا گرفته است. تا وجوه برشمردن موانع تشکل‌یابی خود کارگران شهرداری بر سر وصول به موقع دستمزد‌ها در این شرایط تعیین کننده است.

توجه به این نکته مهم است، و آن اینکه امروزه با عمومیت یافتن حقوق‌های معوقه در سطح شهرداری‌های مختلف از دیگر بخش‌ها، آنرا سرآمد بخش‌های خبری بدل نموده است. به همین نسبت بحث سازمانیابی و تفوق بر پراکندگی آنان نیز ادامه پیدا می‌کند.

آنچه در بحث مربوط به لایه‌های کارکنان و کارگران شهرداری‌ها بعنوان موانع تشکل‌یابی عمل می‌کند، در مرحله اول عبارتند از پراکندگی نیروی آنان، عدم برخورداری یا برخورداری بسیار محدود از وسایل ارتباطی جدید برای تبادل اخبار و انتقال تجربه و از همه مهمتر پذیرش کار با دستمزد پائین و عدم تضمین کاری بعد از پایان قراردادها در برابر صف عظیم بیکاران در بین لایه‌های مختلف کارگران خاصه کارگران خارجی تبار شهرداری‌ها عمل می‌کند. بدین معنی که کارگرانی که برای شرکتهای پیمانی مربوط به شهرداری‌ها کار می‌کنند، بدلیل نداشتن امنیت شغلی از زاویه نگرانی اینکه مبدا فردا، بیکارشوند، به شرایط تحمیلی این شرکتهای تن می‌دهند و هر سطح دستمزد پائین و شرایط نامناسب کار را می‌پذیرند. از اینرو باید همه این موانع را باز شناخت و برای برچیدن شرکت‌های پیمانکاری اقدام توانمندی در سطح ملی مبادرت ورزید و خود شهرداری‌ها را نسبت به بازپرداخت حقوق‌های معوقه کارگران موظف نمود.

(۱) - گزارش یاد شده، خبرگزاری کار ایران، پنجشنبه ۱۱ بهمن ۱۳۹۷